

Juhász Gyula Előszava

Hogy vagy?

Ebben az esztendőben az egész ország és a magyarság méltóképpen emlékezik meg József Attila születésének 75. évfordulójáról: számos intézmény, egyesület, akadémia, egyetem, különféle iskolák, a rádió és televízió stb. József Attila tüneményes pályafutása nagy nehézségek és nélkülözések között indult el: még szinte tanulókorában, 1922-ben jelent meg a Szépség koldúsa című igénytelen külsejű 48 oldalas verseskötete a szegedi Koroknay Nyomda kiadásában.

Az Előszót az akkor már országos hírvető költő, Juhász Gyula írta, mert méltónak tartotta az ismertetésére. A kötetben 43 aránylag rövid vers van, közöttük néhány ajánlás, így Juhász Gyulához, Szigethy Vilmoshoz, kedves makói tanárához, Tettamanti Bélához, Osvát Ernőhöz stb. Nem lényeges, mégis jellemző erre az első kötetre, hogy a költemények aránylag rövidek, a legtöbbjük versszakosokra oszlik, mások tagolatlanok. Úgy látszik, József Attila a négyversszakos költeményeket kedvelte, ami az alábbi kis összeállításból is kitér. A 43 versből 7 tagolatlan, kétversszakos 1, háromversszakos 4, négyversszakos 24, ötversszakos 1, hatversszakos 4 és nyolcversszakos 2 költemény. A fenti összeállítás lényegtelen ugyan, mégis az olvasható ki belőle, hogy József Attila mondani valóját aránylag rövid költeményekben fejezte ki. Ezek a rövid versek nagy hatással voltak Juhász Gyulára, aki szívesen vállalkozott arra, hogy József Attila első verseskötetéhez nagyon hízelgő, de tárgyilagos Előszót írjon, pedig József Attila akkor csupán 17-18 éves, középisko-

nél szebb és elismerőbb szavakat Juhász Gyula alig írhatott volna.

Juhász Gyulának ez a mellékelt levele is bizonyára nagyban hozzájárult József Attila fejlődéséhez és géniusának kibontakozásához. A 75 éves jubileumi megemlékezések között bizonyára érdekes és érdemes elolvasni Juhász Gyula 58 év előtti írt Előszavát.

DR. GREGUSS PÁL
ny. egyetemi tanár

Előszó.

A legnagyobb kétséggel és örömmel vállaltam arra, hogy József Attila első verses könyvéhez előszót írjak. Ez a nagyon fiatal és nagyon tehetséges költő a legteltesebb mértékben megérdemli, hogy a figyelem feljebb forduljon, hogy igaz szeretettel és reményteliséggel fogadja a magyar olvasókörönség és hogy a kritika se menjön el mellette közömbösen vagy ellenségesen és ne elágyadjék meg róla szemben a nyomtatásban megjelöltével, hanem a kijáró vállalkozással József Attila Jónak kegyelméből való költő, ezt meg lehet és meg is kell mondani és nagy fiatalbárga olyan igézetekkel teljes, amelyeknek beírása és el nem csak és nem mindig a költőn múlik egészen — őt a jövőbe magyar poézis legjobbjai és legizrababjai közé fogja sorolni. Ez a most születő és még hamarosan iskoláit járó költő már eddig is sokat és mélyen szenvedett az élettől, az emberektől, hordotta a kietlen nyomor és elhagyottág keserűjét, árván és nincsenként vándorolt és dolgozott tanulva és tanult, egyetlen vizsgatésa az a jótékony és áldott génius volt, amely Cserkőnait és Petőfit a cudar és áldott átkorolt nélkül — dicőleges elideit nyomorban és kietletében,

2.
Lőcs kőpárnáin szalagta, és palmavackán se hagyta cserben. Ha költőnek lenni megint áldorat és martírium is egy kicsit, legyen költőnek lenni — bár, ez tán pleonasmus — kietlen ar. De József Attilának van még egy irigylésre méltó kincs, a költőnek adományozta mellette — epizódja és az a tudat, hogy előtte a végtelen lehetőséggel holnapki birodalma. Ami a fiatal költőnek szertűni, gondoskodni és ápolni kell, mert különben nem fog az égbe nőni. (Ezt így se igen erigedil meg nélküli emberek és irigység, akár Petőfőről van szó, akár Attiláról.) Szeressétek! Szeressétek ezt a most induló és már első színpadpróbájánál is töltő magasságát és magasságát felülbíráló.

3.
Nem ismételt bölcsébl és nemesebb igatbl fajvédelmet, mint a valódi tehetség, az igazság fiatalbárg megbecsülését, az igazság és igazság fölemelését. Emberek, magyarok, nagyitól a becsülésétek, ime a költő, aki indul, magába és mélybe: József Attila, akiten kedve szeressétek a fiatalbárg és fogjátok pártját neki! Ennek a székely, a székely országát egyik és egyetlen megmaradt és nem rabolható kineze kultúrja és ennek a kultúrának reménye és kineze körül való ez a József Attila, akit nem én, de a műzsa avatott pappá a szépség és igazság magyar templomában.

Juhász Gyula

Egyszer Muravszkij, a botanikus kert munkatársa bement a házkézelőségre.

— Magyarozzák meg nekem hogy miért önti el a víz állandóan az udvarunkat? — kérdezte az egyik vízvezeték-szerelőtől.

— Eltörtött a cső — sóhajtott a megkérdezett.

— Tegyenek oda egy szivattyút, mert különben meg lehet fulladni az udvaron.

— Odatették, de akkor a szivattyú vezetéke törött el.

— Hogy dolgoznak maguk? Hol az egyik, hol a másik cső török el! — háborodott fel a

Eukaliptusz

férfi. — Ha nem boldogulnak a technikával, forduljanak a természethez. Ne csodálkozzanak. A következők ajánlom önöknek: a botanikus kertünkben eukaliptuszok nőnek. Ezeknek a fának óriási gyökérrendszerük van, rendkívül sok nedvességet igényelnek. Ha eukaliptuszt állítanak az udvarra, mindig száraz lesz a terület. Nem hiába nevezik ezt a fát szivattyúnak!

A következő napon nagy

eukaliptusz fát hoztak a botanikus kertből, s az udvar közepére állították. A fa körül hamarosan kezdett kiszáradni a föld. A lakók gyermeki módon örültek. Egy hét múlva azonban Muravszkij hullámok csobbanására ébredt, s ahogy kiment az erkélyre, látta, hogy az egész udvar ismét vízben áll.

Felhívta a karbantartókat és megkérdezte:

— Miért van az udvaron ennyi víz?

— Eltörtött az eukaliptusz — sóhajtott a szerelő.

A. H.



lal tanuló. Megjelenésére és tartalmára az egész ország felfigyelt.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy birtokosa lehetek a nevezetes eredeti kéziratnak, amely világosan szemlélteti, milyen mértékben és hogyan értékelte Juhász Gyula, a fiatal József Attila első verses kötetét. Az Előszó szövege magáért beszélt, főleg minden kommentár. Csúszán három lényegtelen dolgot említenék meg. 1. Ebben az Előszóban hatszor szerepel József Attila neve úgy, hogy kezdetben mind a hatszor két tével és két ellet van írva, melyeket annak idején Juhász Gyula részben maga javított ki helyesre. 2. A „külömben szóban az eni helyett, em-met írt. 3. Nagy-rabecsülését mutatja az is, hogy a „Szeressétek” gondolatot kétszer is leírta, „Szeressétek és fogjátok pártját ezt a most induló és már első színpadpróbájánál is töltő magasságát és mélyességébe lendülő” szavakat így ismétli meg (hogy a végén nagyobb hatása legyen, az első ki-húzza); „Szeressétek és fogjátok pártját neki. Ennek a szegény országnak egyetlen megmaradt és el nem rabolható kineze a kultúrja és ennek a kultúrának reménye és kineze körül való ez a József Attila, akit nem én, de a műzsa avatott pappá a szépség és igazság magyar templomában”. En-

serdség, mint az öröm. A mostani gondtalanságból de szívesen visszaálmodnék egy keveset fiatal koromra...

Hogy vagy?

— Bosszankodom két hete. Meghívtak Brüsszelbe egy tudományos ülésre, s előadásra is fölkértek. Hát azt hiszed, adtak valami támogatást a kiutazáshoz? Ráment harmincezer forintot arra, hogy elmondhassam eddigi kutatási eredményeimet egy nemzetközi tanácskozásán. Mondhatnám, ráment a gatyám is. Mert nehogy azt hídd, hogy egy negyvenéves kandidátus dűskál a javakban. Nem mondom, az az orvos, aki a beteggel találkozik, talál a köpeny-zsebében egyszer-egyszer borítékot. De azok, akiknek a munkája szükséges a pontos diagnózishoz, a laborosok, a röntgenesek és a többiek ebből filléreket sem látnak. Csak a fix, az pedig edeskevés. Meg hát Klassz Simi, móravárosi filozófus is megmondta: amit az ember egyszer megkeres, az a minimum.

Hogy vagy?

— Most éppen nem valami fényesen. Ha egyszer kitör a balhé, csak úgy vonzza a többit. A gyerek beteg, hetek óta bent van a kórházban. Az aszszony is kiborult, azt mondja, elvállik tőlem. Ami igaz, igaz, nem sok vizet zavarok otthon. Melő után a maszekolás, s a haverokkal is kimaradtunk jónéhányszor. De hát szerintem kell a pénz, meg az a kis kikapcsolódás, néhány korsó sör. Otthon mindig csak a gyereksírás, meg a fáradt feleség. Aztán most a brigádommal is összehajtottunk. Az igazság az, hogy nem szeretném elveszíteni Klárit, s a gyereket is nagyon szeretem. Így aztán próbálkozok kicsit összezsedni magam. A brigád meg kitalálta, hogy kirándulni kell vasárnap. En megmondtam, hogy nekem fontosabb a család. Aztán ezen jót veszekedtünk. Hát most mondd meg, mi a fontosabb?

Hogy vagy?

— Jól, barátom, nagyon jól. Végre megkaptuk a lakást, ránk is fért annyi év albertezés után. Kint az Északiban, a hetediken. Nagyon szép, élvezzük mindannyian. Mondják bent, hogy majd menekülünk néhány év múlva, de mi most csak örülünk. Ide költöztött az anyósom, ő vigyáz a kicsikre. Esténként néha ki-kiruccanhatunk. Nem sokára megjön a kocsis, s a feleségem örökségéből egy dorozsmal telekre is jutott. Szóval úgy néz ki, gyökeret vertünk a városban. Pedig nem volt könnyű a tanyai gyerekeknek megszokni a várost, a főiskolán leküzdeni a hátrányokat, s legfőképpen álláshoz jutni. Most néhány év pihenés következik, élvezzük, amit elértünk. Aztán, majd meglátjuk...

Hogy vagy?

— Nem lenne nekem semmi bajom, csak mostanában a főnkömmel nem jövök ki. Pedig ő futtatott, támogatta, hogy ledoktoráljak, megszeressem a második diplomát. S most ott rüg belém, ahol tud. Karrieristának nevez, aki fúrja őt, áskálódik elene. A kollégák mondják, hogy megijedt az öreg. Féltékeny a sikereimre, arra, hogy nőten vagyok, csak a hivatásomnak élek. Félti a székét, ellenséget lát bennem, aki megingathatja véit hatalmát. Megkeseríti az életemet. De hát mit tegyek! Nekem ez a vállalat a mindenem. No mindegy, úgy még sosem volt, hogy valahogy ne lett volna...

Hogy vagy? — kérdezzük naponta egymástól sokszor. Kicsit megszokásból, talán mert más nem is jut eszünkbe. S legtöbbször a válasz is sablonos. Pedig de jó volna elmondani, ami a szívünket nyomja. A kikívánczó örömet, a belénkszorult bánatot. Mert ezekben a kérdésekben, a válaszokban is benne reze az életünk.

TANDI LAJOS